

Quickscan Flora en Fauna

Huis Heischoten - Zeisterweg

Landgoed Den Treek-Henschoten

gemeente Woudenberg

In opdracht van Landgoed Den Treek-Henschoten B.V.

april 2013

Quickscan Flora en Fauna

Huis Heischoten - Zeisterweg

Landgoed Den Treek-Henschoten

gemeente Woudenberg

In opdracht van Landgoed Den Treek-Henschoten B.V.

Tekst:	H.J.V. van den Bijtel
Fotografie:	H.J.V. van den Bijtel (HB) en H. van de Vendel (HV)
Beopublicatie:	201320
April 2013	
Omslagfoto:	de bossen van het plangebied gezien vanaf de Meent (HV)

van den **Bijtel** ecologisch onderzoek

Uilenkamp 22

3972 XS Driebergen-Rijsenburg

tel./fax 0343 – 521021

e-mail h.j.v.vdbijtel@planet.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Opdracht	2
2	Het onderzoek	3
3	Het plangebied	4
3.1	Ligging en begrenzing	4
3.2	Inrichting	4
3.3	Gebruik	5
4	Geplande ontwikkelingen in het plangebied	6
5	Mogelijk voorkomen strikter beschermde soorten	6
6	De plannen in relatie tot de 'groene' wet- en regelgeving	9
6.1	Flora- en Faunawet	9
6.2	Bescherming EHS (nee, tenzij-regime)	10
7	Conclusies en aanbevelingen	11
7.1	Actuele natuurwaarden	11
7.2	Flora- en Faunawet	11
7.3	Nee, tenzij-regime	11
8	Geraadpleegde literatuur	12

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

't Schoutenhuis b.v. heeft in opdracht van het Landgoed Den Treek-Henschoten BV een plan ontwikkeld voor de bouw van een woonhuis op de locatie van het verdwenen Huis Heischoten. Deze locatie ligt in een bosperceel aan de Zeisterweg in de gemeente Woudenberg. Het plan is als principeverzoek ingediend bij de gemeente. Omdat het plangebied in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ligt, is dit principeverzoek tevens ingediend bij de Provincie Utrecht. Afstemming van het plan met de provincie is noodzakelijk aangezien zij verantwoordelijk is voor bescherming en de realisatie van de EHS. Daar komt bij dat het landgoed Den Treek-Henschoten met de Provincie Utrecht een convenant heeft gesloten over de toekomstige ontwikkeling van het landgoed. In dit convenant zijn naast afspraken over natuurontwikkeling ook afspraken opgenomen over nieuwe woningbouwlocaties. De locatie zoals opgenomen in het convenant ligt buiten de EHS, maar is langlopend verpacht en landbouwkundig in gebruik. Aangezien binnen het landgoed geen andere geschikte alternatieve locaties buiten de EHS beschikbaar zijn en de aangewezen locatie niet beschikbaar is, wordt door het landgoed de locatie van voormalig Huis Heischoten als een meer geschikte locatie beschouwd. De locatie van het oorspronkelijke Huis Heischoten is tijdens de totstandkoming van het convenant in beeld geweest, maar gezien de ligging in de EHS is besloten deze niet op te nemen in het convenant. Echter, in het convenant is tevens bepaald dat, indien blijkt dat woningbouw op één van de genoemde locaties gedurende het traject alsnog geen doorgang kan vinden, voorgestelde alternatieven in dat geval via een bestuurlijk vooroverleg en zo nodig een 'Nee, tenzij procedure EHS' opnieuw beoordeeld zullen worden.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit jong tot middeloud gemengd bos met enkele oude(re) bomen en boomgroepen en wordt doorsneden door twee oudere beukenlanen (HB)

Om inzicht te krijgen in de effecten van de beoogde ingreep op deze nieuwe locatie is behoefte aan een quickscan flora en fauna waarin de gevolgen van het plan voor de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS en voor strikt beschermde soorten (Flora- en Faunawet) worden verkend. Deze quickscan kan, indien besloten wordt de planontwikkeling voort te zetten worden uitgebreid naar een volwaardig natuurwaardenonderzoek waarvan de uitkomsten kunnen worden gebruikt voor een natuurtoets in het kader van de Flora- en Faunawet en een nee, tenzij-toets in het kader van de bescherming van de EHS (nee, tenzij-regime).

1.2 Opdracht

De opdracht bestaat uit het uitvoeren van een quickscan die inzicht geeft in:

- de (mogelijke) aanwezigheid van verblijfplaatsen van strikter beschermde en bijzondere soorten;
- de mogelijke gevolgen van het plan voor eventueel aanwezige strikter beschermde soorten;
- de mogelijke gevolgen van het plan voor de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS, en
- eventuele aandachtspunten voor de realisatie van de plannen in relatie tot de 'groene' wet- en regelgeving.

2 Het onderzoek

Op 17 april is een veldbezoek aan het plangebied gebracht. Tijdens dit bezoek dat overdag plaatsvond, is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van:

- bomen met holten en nesten;
- (verblijfplaatsen van) beschermde en bijzondere soorten, en
- de potentiële geschiktheid van het plangebied als leefgebied of voortplantingslocatie voor beschermde en bijzondere soorten.

Op basis van het veldbezoek en gegevens uit openbare bronnen over de verspreiding van beschermde en bijzondere soorten in de omgeving is beoordeeld welke beschermde soorten in het plangebied aanwezig zijn en verwacht kunnen worden. Vervolgens is een analyse gemaakt van de aspecten waarmee bij realisatie van de plannen rekening gehouden dient te worden.

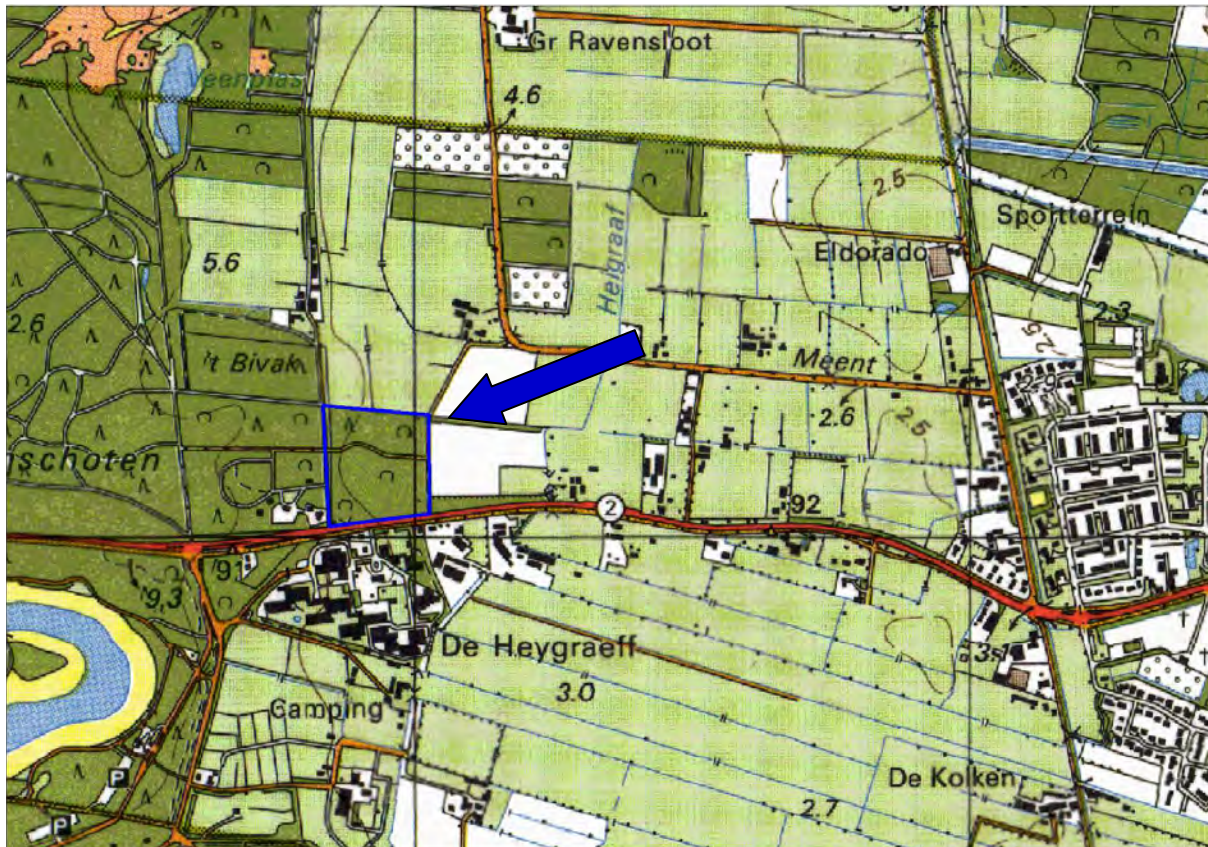

Oude eik omringd door jonge sparren en berken (HV)

3 Het plangebied

3.1 Ligging en begrenzing

Het plangebied ligt ten noorden van de Zeisterweg tegenover het zorgcentrum De Heygraeff, op ongeveer 1100 meter ten westen van de bebouwde kom van Woudenberg (figuur 1). In het noorden wordt het gebied begrensd door een houtwal met een sloot, die de grens vormen met het agrarisch gebied, in het oosten grenst het bosperceel aan een onverhard pad dat de verbinding vormt tussen de Meent en de Zeisterweg. In het zuiden grenst het plangebied aan de Zeisterweg en in het westen aan een onverharde beukenlaan, de ontsluitingsweg van enkele woonhuizen. Het onderzochte gebied heeft een oppervlakte van 3,7 ha.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (blauw omlind)

Schaal ca. 1 : 15.000. Copyright 2012 Dienst voor het Kadaster en Openbare Registers, Apeldoorn

3.2 Inrichting

Het gebied bestaat in zijn geheel uit bos en wordt in oost-west richting doorsneden door twee beukenlanen. Het bos ten zuiden van het zuidelijke beukenlaan bestaat grotendeels uit jong bos van sparren (douglasspar, fijnspar), berken (ruwe en zachte berk) en zomereiken. Verspreid staan enkele oudere zomereiken en reuzenzilver sparren. Ongeveer halverwege dit perceel ligt een circa twintig meter brede strook die begroeid is met een rudere vegetatie waarin grote brandnetel domineert. Op deze strook groeit geen bos. Even ten westen van deze strook groeit een grote groep Pontische rododendrons.

Het westelijke deel van het bos ten noorden van de zuidelijke beukenlaan bestaat uit een open bos van oude(re) beuken en zomereiken. Het oostelijke deel is begroeid met een gemengd bos dat bestaat uit oude(re) beuken en zomereiken en jonge tot middeloude sparren en Japanse larixen. Langs de westrand van dit bosperceel ligt een wal met een diepe droogvallende greppel. De noordrand van het perceel wordt gevormd door een wal

met een sloot die gevoed wordt door grondwater en regenwater. Enkele meters ten zuiden van deze wal ligt het tweede pad dat het perceel doorsnijdt. Ook dit pad wordt geflankeerd door beuken.

3.3 Gebruik

Het plangebied bestaat uit bos met als functie houtproductie. Om de zoveel tijd worden dunningen uitgevoerd waarbij een deel van de bomen wordt geveld. Afgezien van de jaren dat er dunningen plaatsvinden, worden er in het bos weinig tot geen activiteiten ontplooid. Wel worden de wilgen en elzen langs de greppels langs de noord- en oostrand van het gebied regelmatig afgezet.

Het onverharde pad langs de oostrand van het gebied is in gebruik als fietspad. Dit pad vormt de verbinding tussen de Meent en de Zeisterweg. Omdat fietsers via dit pad een lange lus richting Woudenberg kunnen afsteken, wordt het veel gebruikt. De noordelijke beukenlaan is een veel gebruikt ruiterspad dat onderdeel uit maakt van een ruiterroute.

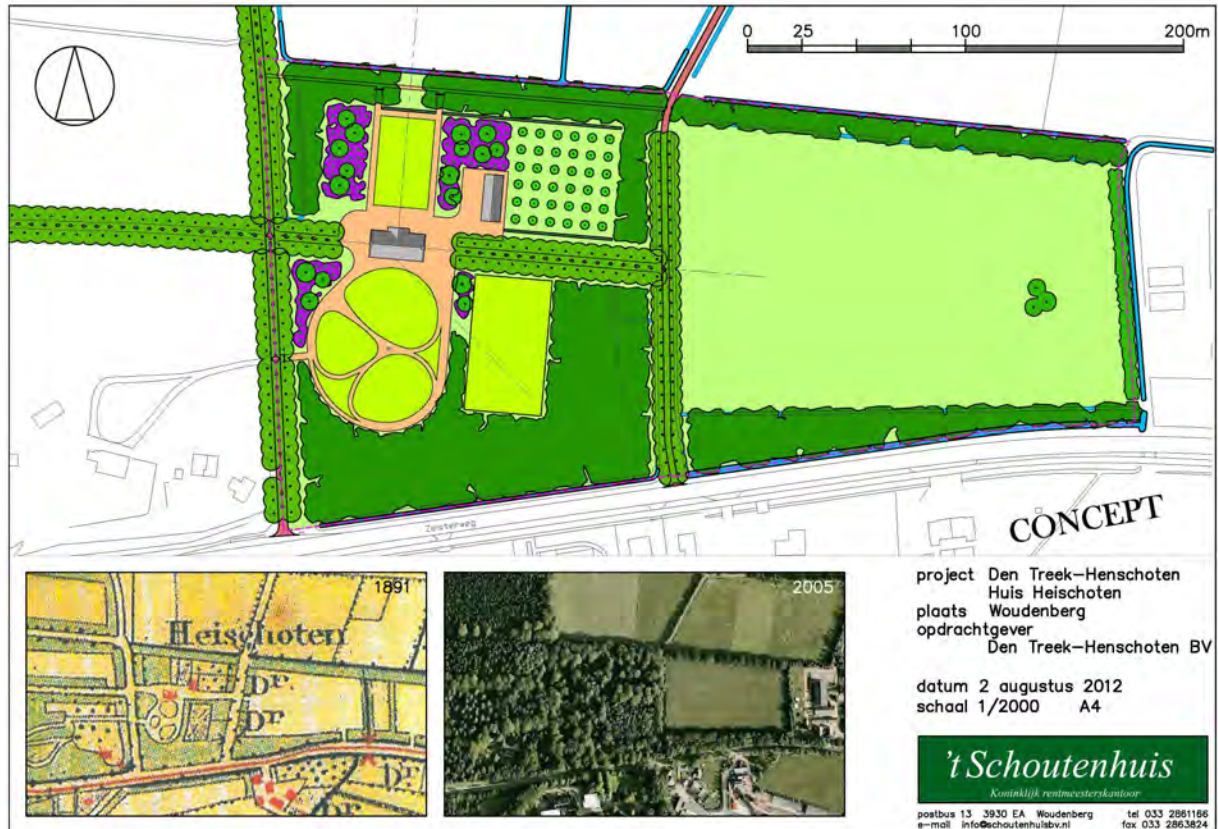

De noordelijke beukenlaan is in gebruik als ruiterspad (HV)

4 Geplande ontwikkelingen in het plangebied

De plannen voor het gebied voorzien in de bouw van een woning met een inhoud van 900 m³ met een tuin van circa 1000 m². De bouw van het huis is gepland op de locatie van het voormalige Huis Heischoten (figuur 2).

Binnen het vigerende bestemmingplan (gemeente Woudenberg 2010) heeft het gehele gebied de bestemming 'bos'. De bouw van een woning past niet binnen deze bestemming. Voor de realisatie van de plannen is derhalve een wijziging van het bestemmingsplan nodig. Omdat het plangebied binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ligt en voor de geplande ontwikkeling een wijziging van het bestemmingsplan nodig is, dienen de plannen getoetst te worden aan het nee, tenzij-regime (bescherming van de EHS).

Figuur 2. Conceptschets voor de inrichting van het plangebied met als inzet een kaart uit 1891 waarop het voormalige Huis Heischoten is weergegeven (bron: 't Schoutenhuis b.v.)

5 Mogelijk voorkomen strikter beschermde soorten

Planten In het gebied zijn geen strikter beschermde plantsoorten aangetroffen en gezien de aard van het terrein worden deze ook niet verwacht. Wel kunnen mogelijk een of meer licht beschermde soorten, zoals de brede wespenorchis, in het plangebied voorkomen.

In de zuidwestpunt van het perceel is een forse struik van de kruisbes aangetroffen. Deze soort is als kwetsbaar opgenomen op de Oranje Lijst.

Vleermuizen In het plangebied zijn verschillende bomen met holten aanwezig. Voor een groot deel zijn dit spechtengaten, maar er zijn ook enkele bomen aangetroffen met grote inrottingsgaten, die heel geschikt zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Voorts is het aannemelijk dat delen van het plangebied door vleermuizen zullen worden gebruikt als jachtgebied. Het gaat hierbij zowel om de bosranden als om de lanen en de

open plekken in het bosperceel. De bosranden en de lanen kunnen bovendien ook een functie hebben als vliegroute.

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd (Tabel 3 van de AMvB art. 75) en opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Overige zoogdieren In het noordwestelijke deel van het plangebied zijn twee nesten van eekhoorns aangetroffen. De eekhoorn is een strikter beschermde soort die is opgenomen in Tabel 2 van de AMvB. Art. 75.

Het is niet aannemelijk dat in het plangebied verblijfplaatsen aanwezig zijn van andere strikter beschermde zoogdieren. Wel zullen das en boomarter mogelijk nu en dan in het plangebied foerageren.

Vogels In het plangebied zijn zo'n 20 vogelsoorten vastgesteld. Omdat de meeste soorten die in zuidelijker streken overwinteren ten tijde van het veldbezoek nog niet of slechts voor deel waren teruggekeerd, zal het aantal soorten dat in het perceel broedt vrijwel zeker nog toenemen. In het plangebied zijn bovendien nesten van buizerd en sperwer aangetroffen. De nesten van deze beide soorten zijn jaarrond beschermd.

Het nest van de sperwer bevindt zich een jonge fijnspar in het zuidelijke deel van het bos. Het ging hierbij om een nest van vorig jaar. Het is echter goed mogelijk dat er ook dit jaar sperwers in het perceel broeden.

De sperwer heeft in het recente verleden in het plangebied gebroed. Het is goed mogelijk dat de soort ook nu nog in het perceel nestelt; volwassen vrouwtje met gepakte spreeuw (HB)

Het nest van de buizerd bevindt zich in een Japanse lariks in het noordelijke deel van het bos. Het betreft een oud nest waarvan de bodem nog geheel intact is, zodat het nest zonder veel moeite weer kan worden uitgebouwd. In de omgeving van het nest is tijdens het veldbezoek geen enkele waarneming van buizerds verricht. Wel zijn onder de nestbomen en de aangrenzende bomen uitwerpselen van buizerds (krijtsporen) waargenomen. Dit duidt

erop dat het nest (of de nestboom) nog wel regelmatig door buizerds wordt bezocht. Boven een douglasperceel net ten noordwesten van plangebied zijn tijdens het veldbezoek wel twee cirkelende en baltsende buizerds gezien. Het is goed mogelijk dat de vogels zijn 'verhuist' naar dit perceel.

In de oude linde langs de zuidelijke beukenlaan zitten enkele grote inrottingsgaten. Onder deze boom zijn diverse braakballen van bosuilen gevonden, evenals de resten (veren) van een geplukte bosuil. De waarnemingen wijzen erop dat in de holten in deze boom mogelijk een bosuil nestelt. Omdat de plukresten ouder waren dan de braakballen is de linde, ook nadat er een bosuil is gepakt, nog gebruikt door een of meer bosuilen. De nestplaatsen van bosuilen zijn niet jaarrond beschermd.

Alle vogels zijn strikt beschermd en opgenomen in de Vogelrichtlijn. De bescherming van de meeste vogels heeft primair betrekking op de broedtijd. De nesten van sperwer en buizerd zijn het gehele jaar beschermd. Bij deze soorten dient bovendien beoordeeld te worden of een voorgenomen ontwikkeling geen nadelige invloed heeft op de functionaliteit van het leefgebied.

In de oude linde zitten diverse grote inrottingsgaten. Aan de voet van de boom zijn (verse) braakballen en de resten (veren) van een gepakte bosuil gevonden (HV)

Reptielen In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen reptielen waargenomen, maar op grond van de aanwezige habitats en de verspreiding kunnen er twee soorten mogelijk voorkomen: de ringslang en de hazelworm.

Het plangebied ligt aan de zuidrand van het aaneengesloten verspreidingsgebied van de populatie ringslangen aan de oostzijde van Den Treek. Het bos is in potentie geschikt als overwinteringsgebied voor de ringslang. De kwel sloten langs de randen van het gebied vormen in potentie een geschikt jachtgebied.

De hazelworm komt in bijna alle bossen op en langs de randen van de Heuvelrug voor. In de meeste gebieden is deze verborgen levende soort vermoedelijk slechts in lage dichtheden aanwezig. Voor de hazelworm vormt het plangebied in potentie een geschikt leefgebied. Beide soorten reptielen zijn strikt beschermd (Tabel 3 AMvB art. 75) en opgenomen op de Oranje Lijst. De ringslang is tevens opgenomen op de Rode Lijst.

Amfibieën Het plangebied vormt een geschikt overwinteringsgebied voor enkele algemene, licht beschermde amfibieën (gewone pad, bruine kikker). Gelet op de aard en de inrichting van het gebied is het voorkomen van strikt beschermde of bijzondere amfibieën niet aannemelijk.

Overige soorten Gelet op de aard en de inrichting van het plangebied komen vermoedelijk geen andere strikter beschermde of bijzondere soorten in het plangebied voor.

6 De plannen in relatie tot de 'groene' wet- en regelgeving

6.1 Flora- en Faunawet

Verblijfplaatsen vleermuizen

Als voor de realisatie van de plannen bomen met holten gekapt worden, kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. In dat geval zal voor de aanwezige soorten vleermuizen een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Een ontheffing zal echter alleen worden verleend als er mitigerende maatregelen worden getroffen en als aan de aanvraag een onderzoek ten grondslag ligt dat voldoet aan de eisen van het vleermuizenprotocol (Gegevensautoriteit Natuur e.a. 2012). Indien aan deze vereisten wordt voldaan, zal een ontheffing naar verwachting worden verleend, omdat in de nabijheid van het plangebied voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar zijn.

Functies van het plangebied voor vleermuizen

Om te kunnen voldoen aan de vereisten van de Flora- en Faunawet, dient te worden nagegaan welke functies (jachtgebied, vliegroute) het plangebied vervult voor vleermuizen. Als realisatie van de plannen ertoe leidt dat essentiële jachtgebieden of vliegroutes worden verstoord of verloren gaan, zal voor de betreffende soorten vleermuizen een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Een ontheffing zal echter alleen worden verleend als er mitigerende maatregelen worden getroffen en als aan de aanvraag een onderzoek ten grondslag ligt dat voldoet aan de eisen van het vleermuizenprotocol (Gegevensautoriteit Natuur e.a. 2012). Indien aan deze vereisten wordt voldaan, zal een ontheffing naar verwachting worden verleend, omdat in de nabijheid van het plangebied in ieder geval voldoende alternatieve jachtgebieden beschikbaar zijn.

Nestlocaties vogels

Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet kan worden voorkomen door maatregelen die sterk ingrijpen op het terrein (kap bos, bouwrijp maken gronden) uit te voeren buiten het broedseizoen. Voor vogels met jaarrond beschermde nesten (sperwer, buizerd) is dit niet voldoende. Voor deze soorten zal als de nestlocaties door uitvoering van de plannen worden verstoord of weggenomen, of als de functionaliteit van de nestlocaties hierdoor sterk wordt aangetast, een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Omdat er in de omgeving van het plangebied voldoende geschikte alternatieve nestlocaties beschikbaar zijn, zal deze ontheffing naar verwachting worden verleend.

Voorkomen reptielen en amfibieën

Het plangebied ligt binnen het bekende verspreidingsgebied van ringslang en hazelworm. Omdat beide soorten strikt beschermd zijn, zal moeten worden onderzocht of ze inderdaad aanwezig zijn en welke functies het gebied voor hen vervult. Vervolgens dient te worden beoordeeld of realisatie van de plannen nadelige effecten voor deze soorten kan hebben. Indien dat het geval is, zal voor deze soorten mogelijk een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Tevens zullen er mitigerende maatregelen moeten worden getroffen om te voorkomen dat dieren verwond of gedood worden.

6.2 Bescherming EHS (nee, tenzij-regime)

Voor nieuwe plannen, projecten of handelingen binnen en in de nabijheid van gebieden in de EHS geldt dat deze niet zijn toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang (het 'nee, tenzij'-regime).

Tot de wezenlijke kenmerken of waarden worden de onderstaande aspecten gerekend:

- zones met bijzondere ecologische kwaliteit
- aaneengeslotenheid en robuustheid
- bijzondere soorten
- essentiële verbindingen

Een eerste beoordeling gebaseerd op de gegevens en indrukken die zijn verkregen tijdens het veldbezoek zal realisatie van de plannen naar verwachting niet leiden tot een significante aantasting van 'bijzondere soorten' en van 'essentiële verbindingen'.

Ook zal er naar verwachting geen significante aantasting optreden van 'zones met bijzondere ecologische kwaliteit'. Feit is dat ter plaatse van de nieuwbouw en de tuin de gewenste natuurdoelen (Provincie Utrecht 2012) niet meer gerealiseerd kunnen worden. Echter, omdat het hier gaat om een kleine oppervlakte van natuurdoelen die op de Heuvelrug over grote oppervlakten voorkomen, wordt deze aantasting niet als significant beoordeeld.

Met de nieuwbouw en de aanleg van de tuin wordt een oppervlakte van meer dan 1000 m² aan de EHS onttrokken; een oppervlakte die ruimschoots groter is dan die door de Provincie als een niet-significante aantasting wordt beoordeeld (Provincie Utrecht 206a,b). De aantasting van de 'aaneengeslotenheid en robuustheid' van de EHS moet op grond van de oppervlakte van het plangebied dan ook in beginsel als significant worden beoordeeld. De negatieve gevolgen van de beoogde ingrepen kunnen mogelijk worden voorkomen door:

- het binnen de EHS brengen van gronden met vergelijkbare biotopen elders op het landgoed;
- het treffen van maatregelen die leiden tot een wezenlijke verbetering van de kwaliteit van de bosmilieu rondom de nieuwbouw, en
- het treffen van een aantal soortgerichte maatregelen.

Hierover zal overleg moeten plaatsvinden met de Provincie Utrecht als bevoegd gezag.

7 Conclusies

7.1 Actuele natuurwaarden

- In het plangebied zijn verschillende bomen met holten aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen.
- Het is aannemelijk dat delen van het plangebied door vleermuizen worden gebruikt als jachtgebied. Het gaat hierbij zowel om de bosranden als om de lanen en de open plekken in het bosperceel.
- De bosranden en de lanen kunnen een functie hebben als vliegroute door vleermuizen.
- In het plangebied komen ten minste twintig soorten broedvogels voor.
- Van twee soorten met jaarrond beschermde nesten (sperwer en buizerd) zijn in het plangebied (oude) nesten aangetroffen.
- In het plangebied kunnen ringslang en hazelworm voorkomen.
- Op grond van de aard en de inrichting worden geen andere strikter beschermde soorten in het gebied verwacht.

7.2 Flora- en Faunawet

- Het kappen van bomen met holten kan leiden tot het verstoren en/of vernietigen van verblijfplaatsen van strikter beschermde soorten, in het bijzonder vleermuizen.
- Het kappen van bomen kan leiden tot het verstoren en/of vernietigen van verblijfplaatsen van strikter beschermde soorten, in het bijzonder vogels met jaarrond beschermde nesten.
- Realisatie van de plannen kan leiden tot het verstoren en/of vernietigen van jachtgebieden en vliegroutes van vleermuizen.
- Realisatie van de plannen kan leiden tot het verstoren en/of vernietigen van leefgebied, overwinteringsplekken en/of voortplantingslocaties van ringslang en hazelworm.
- Voor enkele strikter beschermde soorten zal bij realisatie van de plannen naar alle waarschijnlijkheid een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd en zullen mitigerende maatregelen getroffen moeten worden om eventuele nadelige effecten te voorkomen of te beperken.

7.3 Nee, tenzij-regime

- Realisatie van de plannen zal naar verwachting niet leiden tot een significante aantasting van de volgende wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS:
 - zones met bijzondere ecologische kwaliteit
 - bijzondere soorten
 - essentiële verbindingen
- Realisatie van de plannen zal gelet op de oppervlakte van het plangebied in beginsel wel leiden tot een significante aantasting van de volgende wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS:
 - aaneengeslotenheid en robuustheid
- De negatieve gevolgen van de beoogde ingrepen kunnen mogelijk worden voorkomen door:
 - het binnen de EHS brengen van gronden met vergelijkbare biotopen elders op het landgoed;
 - het treffen van maatregelen die leiden tot een wezenlijke verbetering van de kwaliteit van de bosmilieu rondom de nieuwbouw, en
 - het treffen van een aantal soortgerichte maatregelen.

8 Geraadpleegde literatuur

- Adviesbureau Haver Droeze 2012. Principeverzoek Landgoed Den Treek Henschoten, Lokatie: Zeisterweg. Rapport, Amersfoort.
- Backes, Ch.W., P.J.J. van Buuren & A.A. Freriks 2004. Hoofdlijnen natuurbeschermingsrecht. Sdu Uitgevers bv., Den Haag.
- Dienst Regelingen van het ministerie van El&I 2011. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Den Haag.
- Dienst Regelingen van het ministerie van El&I 2011. Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Den Haag.
- Dienst Regelingen van het ministerie van El&I 2011. Soortenstandaard Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*. Den Haag.
- Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging 2012. Het protocol voor vleermuisinventarisaties (www.natuurnet.nl).
- Gemeente Woudenberg 2010. Bestemmingsplan Buitengebied 2010. Rapport, Woudenberg.
- Ministerie van LNV 2000. Bescherming van planten en dieren. *Over de Flora- en Faunawet*. Brochure nr. 03. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002a. Ter bescherming van onvervangbare flora en fauna. Algemene toelichting op de Flora- en Faunawet. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002b. Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen en dergelijke. Over de Flora- en Faunawet in Nederland. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren. De Flora- en Faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Provincie Utrecht 2006a. Handleiding bestemmingsplannen. Beleidsdeel. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2006b. Handleiding bestemmingsplannen. Servicedeel. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2007. Uitwerking ruimtelijk beleid verblijfsrecreatie binnen de EHS (Heuvelrug). B-stuk. Notitie, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2008. Structuurvisie Provincie Utrecht. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2012. Natuurbeheerplan 2013. Rapport, Utrecht.

Geraadpleegde websites:

- www.provincie-utrecht.nl
www.ravon.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.waarneming.nl